

■ ■ ■ Å lykkes i skolen kommer ikke av seg selv – det krever hardt arbeid. Et barns evne til hardt arbeid påvirkes i stor grad av oppvekstmiljøet.

Evnen til hardt arbeid

KRONIKK MARI REGE

Jeg vokste opp på en gulrot-gård på Jæren. I gulrot-åkeren lærte jeg utholdenhet og nøyaktighet med kjedelige oppgaver, selv når alle tanker og impulser strittet imot. Mor og far kaller det evnen til hardt arbeid. Selv tenker jeg at dette var god trening i selvregulering.

Selvregulering handler om evnen til å regulere og kontrollere egne handlinger, tanker og følelser for å oppnå et mål. Det minner om det vi ofte kaller å være iherdig, driftig, flittig, ambisiøs og arbeidsom.

Et barns evne til selvregulering har stor betydning for hvordan barnet lykkes i skolen. Dette er ikke så oppsiktsvekkende; selvregulering gjør at barnet klarer å lese ferdig boken, gjøre ferdig hjemmeleksen i matematikk, komme i gang med prosjektarbeidet, og – ikke minst – møte opp på skolen og gjøre en innsats.

Mer oppsiktsvekkende er forskning som viser at evnen til selvregulering i stor grad påvirkes av oppvekstmiljøet. Personkarakteristikk som iherdig, driftig, flittig, ambisiøs og arbeidsom oppfattes gjerne som statiske egenskaper, men slik er det ikke nødvendigvis. Evnen til selvregulering er en ferdighet som kan oppøves. Spesielt kan den formes i barnehagealder, men også i skolealder er den formbar, viser forskningen.

Mye av denne forskningen kommer fra utviklingspsykologi og læringsteori, hvor man lenge har forsket på betydningen av selvregulering og andre sosiale og emosjonelle kompetanser. I den senere tid har også flere samfunnsøkonomer – med James Heckman, nobelprisvinner i økonomi, i spissen – vært opptatt av dette. Heckmans forskning tyder på at sosial og emosjonell kompetanse hos barn og ungdom har minst like stor betydning som iq for hvordan man lykkes med utdanning og i arbeidslivet.

Ludvigsen-utvalget, hvor jeg er medlem, har lest denne forskningen med stor interesse.

■ **Å HOLDE UT.** Tålmodighet, innsats og hardt arbeid er avgjørende for skoleresultater og senere suksess i arbeidslivet. Illustrasjonsfoto: Aleksander Nordahl

Utvalget ledes av professor Sten Ludvigsen og er nedsatt av Kunnskapsdepartementet for å utrede om dagens skole dekker de ferdigheter elevene vil trenge i fremtiden. Evnen til å lære nye ting blir stadig viktigere for å lykkes i et kunnskapsbasert arbeidsliv med hyppige omorganiseringer. Selv om det kan være gøy å lære nye ting, kreves det også tålmodighet, innsats og hardt arbeid – det vil si evnen til selvregulering.

Læreplanen for den norske skolen benytter ikke begrepet selvregulering, men det står endel om den type ferdigheter begrepet innebærer. For eksempel står det at skolen skal stimulere elevenes utholdenhet og nysgjerrighet, og oppmuntre dem til å utvikle egne læringsstrategier og evne til kritisk tenkning. I dag har vi ingen direkte mål på hvorvidt den norske skolen lykkes i dette. Stort fravær og frafall i den videregående skole kan imidlertid tyde på at mange norske elever kan ha utbytte av å trene på selvregulering. Samtidig må vi

ikke glemme andre faktorer for læring, som for eksempel dyktige lærere, og det å kunne se en mening i skolearbeidet.

Vi ser også fra PISA at den norske skolen har en stor andel elever på de laveste ferdighetsnivåene i matematikk og naturfag. Et nærliggende spørsmål er om noen av disse elevene vil ha mer nytte av øving i selvregulering i stedet for ekstraundervisning.

77 Sosial bakgrunn har stor betydning for hvordan barn lykkes i skolen og senere i arbeidslivet – også i Norge

På denne bakgrunn diskuterer Ludvigsen-utvalget om den økte vektleggingen av basisferdighetene skrive, lesing og regning fortrenger mer eksplisitt arbeid med selvregulering. Målingen av utvikling i basisferdigheter er og har vært viktig for å utvikle kvaliteten i den norske skolen. Samtidig vet vi at når noe måles, kan det gjøre at arbeidet med det som måles, styrkes på bekostning av det som ikke måles. Spørsmålet er om vi også må utvikle verktøy for å kart-

legge barnas evne til selvregulering, slik at også dette vektlegges i skolen. PISA er allerede i gang med slik arbeid.

Ikke minst har utvalget vært opptatt av internasjonale studier som viser at evnen til selvregulering er avhengig av sosial bakgrunn. Vi vet at barn med foreldre med lav utdanning og gjennomsnitt får mindre språkstimulering i tidlige år, mindre hjelp med skolearbeidet, møter lavere forventninger og krav til skolearbeidet, får mindre ros og oppmuntring og får mindre tilgang til bøker og informasjonsteknologi, sammenlignet med barn av foreldre med høy utdanning. Denne skjevheten i forutsetninger for å lykkes i skolen blir ytterligere forsterket av forskjellig trening i selvregulering.

Sosial bakgrunn har stor betydning for hvordan barn lykkes i skolen og senere i arbeidslivet – også i Norge. Faglitteraturen kan tyde på at trening i selvregulering i skolen kan være et effektivt grep for å gi barn likere muligheter til å lykkes.

■ *Mari Rege, professor i økonomi, Handelshøgskolen ved UiS og Esop ved UiO.*

FLERE INNLEGG Side 38–39

Gjestekommentar La laksen spise alger

Kjell Inge Reitan
og Olav Vadstein

Innlegg Høyere pris på CO₂

Helge Lund

Forhandlinger under radaren

Odd Tarberg

Putins pust på væpnet nasjonalisme

Asle Toje

Landbruk eller fisk – ja takk begge deler

Nils T. Bjørke